

Bilaga 3

Den här bilagan är en sammanställning av exempel på befintliga svenska åtgärder och styrmedel utifrån bilaga IV i avfallsdirektivet.

EXEMPEL PÅ AVFALLSFÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER ENLIGT ARTIKEL 29 I AVFALLSDIREKTIVET	
<p>1. Planeringsåtgärder eller andra ekonomiska styrmedel som främjar ett effektivt utnyttjande av resurser.</p>	<p>Miljömålen: Generationsmålet anger det övergripande målet för miljöpolitiken. Det säger att vi, till nästa generation, ska kunna lämna över ett samhälle ”där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser”. Generationsmålet har förtydligats i sju strecksatser, bl.a. att miljöpolitiken ska inriktas mot att:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kretsloppen är resurseffektiva och så långt som möjligt fria från farliga ämnen. • En god hushållning sker med naturresurserna. • Konsumtionsmönster av varor och tjänster orsakar så små miljö- och hälsoproblem som möjligt. <p>Mål för avfallshantering och avfallsförebyggande är placerad bland annat under miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö, precisering 10, och lyder: ”avfallshanteringen är effektiv för samhället, enkel att använda för konsumenterna och avfallet förebyggs samtidigt som resurserna i det avfall som uppstår tas till vara i så hög grad som möjligt samt att avfallets påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras”.</p> <p>Vidare finns under Miljö kvalitetsmålet Giftfri Miljö etappmålet Giftfria och resurseffektiva kretslopp: Användningen av återvunna material ska vara säker ur hälso- och miljösynpunkt genom att återcirkulation av farliga ämnen så långt som möjligt undviks, samtidigt som resurseffektiva kretslopp eftersträvas. Detta uppnås genom en samlad åtgärdsstrategi inom EU, vilken senast 2018 resulterat i bland annat följande insatser:</p> <ul style="list-style-type: none"> - EU:s regelverk för avfall, kemikalier och varor är i huvudsak kompletterade och samordnade så att de styr mot giftfria och resurseffektiva kretslopp.

- Principen om höga och likvärdiga krav på innehållet av farliga ämnen i nyproducerade och återvunna material är fastslagen genom beslut där så är lämpligt.

Miljöbalken: De allmänna hänsynsreglerna (2–5 §§) säger att alla som bedriver en verksamhet ska skaffa sig kunskap, vidta de åtgärder som behövs, byta ut farliga ämnen och hushålla med råvaror och energi för att skydda människors hälsa och miljön. Avfallshierarkin har på ett tydligare sätt 2016 förts in i miljöbalken. Detta har skett dels genom att införa en skyldighet i 2 kap. 5 § om att vidta avfallsförebyggande åtgärder och dels genom att i 15 kap. 10 § ange den prioritetsordning som ska gälla vid behandling av avfall.

Kommunala avfallsplaner: Sedan 1991 ska alla kommuner ha en avfallsplan som omfattar samtliga avfallsslag och vilka åtgärder som behövs för att hantera avfallet på ett miljö- och resursmässigt lämpligt sätt. Kravet finns idag i 15 kap. 41 § miljöbalken. Där framgår att det för varje kommun ska finnas en renhållningsordning som ska innehålla en avfallsplan med uppgifter om avfall inom kommunen och om kommunens åtgärder för att minska avfallets mängd och farlighet. Miljöbalken innehåller också krav om hur renhållningsordningen ska tas fram. Det gäller exempelvis kraven om samråd och utställning och att beslut om renhållningsordning ska fattas av kommunfullmäktige. Vilka uppgifter en avfallsplan ska innehålla regleras i Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2020:6) om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall. I avfallsplanen ska mål, åtgärder och styrmedel för att förebygga och hantera avfall samt nedskräpning beskrivas. Vägledningen om kommunala avfallsplaner ger även exempel på avfallsförebyggande åtgärder som rör hushållsavfall respektive kommunalt verksamhetsavfall från exempelvis förskolor, skolor, äldreomsorg, kommunkontor, reningsverk och kommunala avfallsanläggningar.

Handlingsplan för en giftfri vardag: Regeringen gav 2010 Kemikalieinspektionen i uppdrag att ta fram och genomföra en handlingsplan för en giftfri vardag (2011 – 2014). 2014 fick Kemikalieinspektionen i

	<p>uppdrag att utifrån erfarenheterna med det redovisade arbetet vidareutveckla handlingsplanen för perioden 2015–2020¹.</p> <p>Handlingsplan för minskat matsvinn i Sverige: Regeringen gav 2017 Livsmedelsverket, Naturvårdsverket och Jordbruksverket i uppdrag att ta fram en handlingsplan för minskat matsvinn², en del i regeringsuppdraget om minskat matsvinn. Åtgärderna i handlingsplanen "Fler gör mer" ska bidra till att det globala hållbarhetsmålet i Agenda 2030 nummer 12.3 "att till 2030 halvera det globala matsvinnet per person i butik och konsumentledet och att minska matsvinnet längs hela livsmedelskedjan, även förlust efter skörd" uppnås. Regeringsuppdraget om minskat matsvinn är en del av Livsmedelsstrategin.</p> <p>Deponiskatt och förbud: En skatt på avfall som deponeras trädde i kraft i januari 2000 men det är ännu inte klart om det har påverkat avfallsmängderna. Det är sedan 2002 olagligt att göra sig av utsorterat brännbart avfall genom deponering, sedan 2005 gäller förbudet även för organiskt avfall. I syfte att underlätta för återvinning infördes även krav på sortering av brännbart avfall 2002.</p> <p>Producentansvar: Sverige har lagstiftat producentansvar för åtta produktgrupper; batterier, bilar, däck, elutrustning (inklusive glödlampor och viss belysningsarmatur), förpackningar, returpapper, läkemedel, radioaktiva produkter och herrelösa strålkällor (strålsäkerhetsmyndigheten). Dessutom finns det frivilliga åtaganden för kontorspapper och lantbruksplast. Ansvariet innebär att den som tillverkar eller importerar en produkt ska se till att avfallet samlas in och behandlas.</p> <p>10 YFP: FN leder genomförandet av det tioåriga ramverket av program för hållbar konsumtion- och produktion. Ramverket kallas 10YFP (2012–2022) och är ett globalt ramverk för åtgärder som syftar till</p>
--	---

¹ <http://www.kemi.se/global/rapporter/2014/rapport-5-14-handlingsplan-giftfri-vardag-2015-2020.pdf> (Hämtad 2018-08-27)

² [Handlingsplanen för minskat matsvinn Fler gör mer](#) (Hämtad 2018-08-27)

	<p>att förbättra det internationella samarbetet för att påskynda övergången till hållbara konsumtions- och produktionsmönster i både industri- och utvecklingsländer. Arbetet inom 10YFP är ett av delmålen (12.1) i FN:s globala hållbarhetsmål (Agenda 2030) om att säkerställa hållbar konsumtion och produktion. De viktigaste målen för 10YFP är att bidra till resurseffektivitet, bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och miljöförstöring och resursanvändning och samtidigt skapa anständiga arbetstillfällen och ekonomiska möjligheter samt bidra till fattigdomsbekämpning och delat välstånd.</p> <p>Sveriges har hittills valt att prioritera ett svenskt deltagande i programmet hållbar livsstil och utbildning där SEI (Stockholm Environment Institute) representerar Sverige. Programmet är ett av sex program som antogs vid FN:s möte om hållbar utveckling i Rio 2012. SEI leder genomförandet av programmet tillsammans med Miljödepartementet i Japan och Världsnaturfonden WWF. Naturvårdsverket leder ett delprojekt inom programmet, för en hållbar offentlig upphandling.</p> <p>Samverkansprogram för cirkulär biobaserad ekonomi: Ett av regeringens fem samverkansprogram³ är cirkulär och biobaserad ekonomi.⁴ Till varje samverkansprogram har en samverkansgrupp knutits med representanter från bland annat näringsliv, högskola och institut från de branscher som omfattas av respektive program. Grupperna ska identifiera utmaningar och möjligheter för samverkansprogrammet och göra prioriteringar av områden för gemensam kraftsamling. Arbetet i grupperna fortlöper fram till år 2018. Ett viktigt syfte med programmet är att hitta lösningar för att fossilbaserade produkter ska ersättas med biobaserade samt att produkter ska cirkuleras så att inget går till spillo. Till exempel ska uttjänta produkter återvinnas eller återanvändas och nya skapas av återvunna material eller från biprodukter som i dag ses som avfall.</p> <p>Strategi för hållbar konsumtion: I budgetpropositionen för 2017 presenterade regeringen en <i>Strategi för hållbar konsumtion</i>⁵. Strategin omfattar bland annat insatser för ökad kunskap, ekonomiska styrmedel</p>
--	---

³ <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/regeringens-strategiska-samverkansprogram/> (Hämtad 2018-08-27)

	<p>som gör det billigare att reparera varor, satsningar på hur resurser kan användas mer effektivt och insatser för att förbättra informationen om företags och fonders hållbarhetsarbete.</p> <p>Statliga investeringsstöd för miljöåtgärder och minskade utsläpp av klimatgaser har funnits under lång tid i olika former. Under åren 1998–2008 lämnades statliga stöd till investeringar, först inom det lokala investeringsprogrammet (LIP) och sedan inom klimatinvesteringsprogrammet (KLIMP). Bidrag har bland annat lämnats till åtgärder för att bygga ut produktion och distribution av biogas från rötning av bland annat avfall. Ungefär en tredjedel av bidragen inom KLIMP har gått till biogasåtgärder. Dessa biogasåtgärder har bidragit till att minska de svenska utsläppen av växthusgaser med 277 000 ton koldioxidekvivalenter (CO₂-ekv.) Naturvårdsverket ger sedan 2015 i samverkan med andra centrala myndigheter och länsstyrelserna stöd genom Klimatklivet till lokala klimatinvesteringar. Hittills har över 1 miljard kronor delats ut i stöd till lokala klimatinvesteringar, och fram till år 2020 kommer ytterligare 700 miljoner kronor per år att fördelas. Pengar från Klimatklivet ska gå till klimatinvesteringar på lokal nivå, exempelvis i en stad eller en kommun, på ett företag, i en skola eller i ett län. De investerade medlen ska ha som huvudsakliga syfte att minska växthusgasutsläppen. Även spridning och marknadsintroduktion av ny teknik och påverkan på andra miljö kvalitetsmål, hälsa och sysselsättning är önskade effekter.</p>
<p>2. Främjande av forskning och utveckling om renare produkter och teknik som gynnar hushållning med resurser samt spridning och</p>	<p>Långsiktiga satsningar på forskning har varit och är viktigt för att utveckla svensk politik kring avfallsförebyggande. Några exempel på nu aktuella forskningssatsningar inom området är:</p> <p>Energimyndigheten och Vinnova ansvarar tillsammans med Formas för 17 stycken strategiska innovationsprogram. Ett av dessa är RE:Source.⁶ Vars vision är att Sverige ska bli världsledande på att minimera och nyttiggöra avfall. RE:Source stödjer framtagandet av innovationer som kan bidra till</p>

⁴ <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/regeringens-strategiska-samverkansprogram/cirkular-och-biobaserad-ekonomi/> (Hämtad 2018-08-27)

⁵ <https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2016/09/strategi-for-hallbar-konsumtion/> (hämtad 2018-08-27)

⁶ <http://resource-sip.se/> (hämtad 2016-12-11)

<p>utnyttjande av resultaten av sådan forskning och utveckling.</p>	<p>effektivare användning av resurser både i samhälle och näringsliv. Områden som hållbara affärsmodeller för återvinningsindustrin, ekonomiska styrmedel, samhällsplanering och infrastruktur för ökad återvinning ingår. Den första etappen pågår 2016–2018, men programmet planeras att pågå i sammanlagt tolv år. Ett annat strategiskt innovationsprogram är BioInnovation⁷. Programmets grundstenar är de innovationsprojekt där näringsliv, offentlig sektor, akademi och institut samarbetar för att skapa nya biobaserade material, produkter och tjänster. Dessa projekt löper över flera år. Det pågår också ett antal kortare projekt som utforskar nya möjligheter till innovation som så småningom kan leda till nya innovationsprojekt.</p> <p>Vinnova har inom ramen för strategin Smart industri fått i uppdrag från regeringen att stärka förutsättningarna för cirkulära affärsmodeller och industriell symbios under 2016–2019⁸. Bland annat ska undersökas vilka möjligheter och begränsningar som finns för att i högre utsträckning åstadkomma cirkulära samarbeten inom framförallt industrin, men också mellan exempelvis industri och kommunala anläggningar. Detta innefattar förutsättningar för samarbeten och kluster inom området att utvecklas och replikeras. En del i uppdraget är att identifiera hinder i de regelverk som omgärdar området.</p> <p>Vinnova stärker även förutsättningarna för en cirkulär och biobaserad ekonomi⁹ genom att finansiera utveckling- och innovationsprojekt som fokuserar på cirkulära flöden i befintliga eller nya tillämpningar. Det kan till exempel vara en värdekedja, ett flöde eller ett tematiskt område där det finns goda möjligheter att ta reella steg mot att utveckla lösningar mot en cirkulär och biobaserad ekonomi, vars resultatmål på sikt förväntas bidra till exempelvis till att:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Förbättra den globala resurseffektiviteten i konsumtion och produktion.
--	---

⁷ <http://www.bioinnovation.se/> (hämtad 2018-04-11)

⁸ <http://www.vinnova.se/sv/Om-Vinnova/Regeringsuppdrag/Aktuella-regeringsuppdrag/Uppdag-att-stodja-utvecklingen-av-cirkulara-affarsmodeller-och-industriell-symbios/> (hämtad 2016-12-11)

⁹ <https://www.vinnova.se/e/cirkular-och-biobaserad-ekonomi-ny-utlysning/cirkular-och-biobaserad-ekonomi-/> (hämtad 2018-04-27)

- Reducera mängden avfall genom ökad andel produkter och tjänster som bygger på hållbar återtillverkning, nytillverkning och återanvändning.
- Stärka ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar utvinning och tillverkning.
- Policy, styrmedel, regelverk, standarder, upphandlingsmetoder som främjar hållbara produkter och tjänster som bygger på cirkulära flöden.
- Ökad kunskap om cirkulär och biobaserad ekonomi hos slutkonsument.

Vinnova, Formas och Energimyndigheten finansierar programmet Sharing Cities Sweden¹⁰ som äger rum i Stockholm, Göteborg, Malmö och Umeå. Syftet är dels att testa och analysera möjligheter och risker inom delningsekonomin, dels att stärka Sveriges roll som en ledande aktör i arbete för de globala hållbarhetsmålen. Programmet kommer främst att fokusera på delning av prylar som bilar, leksaker och kläder samt delning av utrymmen, till exempel hemmet och offentliga utrymmen. Programmet pågår till slutet av år 2020 och ska bland annat resultera i digitala plattformar för delning av prylar och utrymmen.

Forskning till stöd för Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens arbete med miljö kvalitetsmålen, miljöbalken och internationella konventioner. Forskning kring hushållning med resurser och giftfria och resurssnåla kretslopp, inkl. ekosystemtjänster och biologisk mångfald, är viktiga delar för att nå Generationsmålet. Ett exempel är fem olika projekt under 2016–2018 i vilka forskare arbetar med att ta fram förslag på styrmedel och åtgärder som kan minska den svenska konsumtionens negativa påverkan, både i Sverige och utomlands¹¹.

Under 2016–2019 har Naturvårdsverket regeringens uppdrag att genomföra utlysningar om stöd för spetstekniker och avancerade systemlösningar för hållbar stadsutveckling. Den befolkningsmässiga och ekonomiska tillväxten i städer innebär stora behov av innovationer för hållbara lösningar inom

¹⁰ <https://www.vinnova.se/p/sharing-cities-sweden/>

¹¹ <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhall/Miljoarbete-i-Sverige/Forskning/Forskning-for-miljomalen/Pagaende-forskning-for-miljomalen/Styrmedel-och-konsumtion-/> (hämtad 2016-12-11)

	<p>exempelvis avfall, vatten, byggande, och energi när städer byggs, renoveras och förvaltas. Medel kan sökas för projektering, förstudier och annan planering som ökar användningen av spetstekniker och avancerade systemlösningar i stadsmiljöer. Uppdraget genomförs i samverkan med Boverket och Energimyndigheten.</p> <p>Det pågår flera forskningsprojekt om hur återvinningen av bygg- och rivningsavfall kan förbättras. Bland annat har forskningsstiftelsen Mistra gjort en utlysning kallad Closing the Loop.</p> <p>Forskningsprogrammet <i>Bortom BNP-tillväxt - Scenarier för hållbart samhällsbyggande</i> finansieras av Formas och pågår mellan 2014 och 2018¹². Projektet undersöker vad som skulle kunna hända i det svenska samhället när tillväxt inte ses som ett självändamål, utan istället de kvaliteter samhället kan tänkas vilja uppnå. Fyra scenarier för en hållbar framtid i Sverige 2050 har tagits fram, vilka alla innebär stora samhällsförändringar.</p> <p>På textilområdet finns det flera pågående forskningsprojekt på nationell nivå: Mistra Future Fashion är ett forskningsprogram som finansieras av Mistra och pågår i åtta år (2011- 2019). Syftet är leverera insikter och lösningar med inriktning på ett systemskifte inom textilindustrin som kan användas av aktörer i textilbranschen för minskad miljöpåverkan och stärkt konkurrenskraft, Smart textiles är ett annat forskningsprogram som drivs av Högskolan i Borås. Programmet startade redan 2006 och har genomfört inte mindre än 450 forsknings- och företagsprojekt med fokus på följande områden <i>Hälsa och Medicin, Hållbar Textil</i> och <i>Arkitektur och interiör</i>. Re:textile är ett annat forskningsprogram som drivs av Västra götalandregionen i samarbete med Högskolan i Borås och arbetar med forskning och innovation för en cirkulär textilindustri. Målet är att skapa verklig förändring genom design, utbildning, produktutveckling och påverkan i alla led i den textila värdekedjan: från beslutsfattare till producenter och konsumenter. En viktig del är att utvärdera ekonomiska och praktiska förutsättningar för nya, cirkulära affärsmodeller.</p>
--	---

¹² <http://www.bortombnptillvaxt.se/2.21d4e98614280ba6d9e5c4.html#.W4kr0WcUI9A>

	<p>Arbetet för hållbar stadsutveckling är en global utmaning och Förenta Nationerna, FN, har satt upp hållbara städer och samhällen som ett av världens viktigaste hållbarhetsmål (mål 11) i Agenda 2030. En viktig del av stadsutvecklingsarbete i Sverige utförs i samverkan med flera olika myndigheter¹³. Under 2017–2020 inriktas arbetet bland annat mot ökad samverkan inom forskning och innovation, ökad samverkan inom ekonomiska stödformer för hållbar stadsutveckling samt mot internationellt arbete för hållbar stadsutveckling. Arbetet med hållbar stadsutveckling fokuserar på de möjligheter som följer av urbanisering. Naturvårdsverkets innovationsprojekt <i>Den attraktiva kretsloppsstaden 2.0</i> spelar här en viktig roll för att stärka kommuners arbete med avfall inom hållbar stadsutveckling genom informationsinsatser, till exempel genom spridande av vägledning, metoder och goda exempel. Naturvårdsverket har regeringens uppdrag att under åren 2016–2019 genomföra utlysningar om stöd för spetstekniker och avancerade systemlösningar för hållbar stadsutveckling. Uppdraget genomförs i samverkan med Boverket och Energimyndigheten samt i dialog med Tillväxtverket, Trafikverket, Vinnova, Kemikalieinspektionen och Formas.</p> <p>Nanomaterial är nya material som börjar förekomma i produkter och så även i avfallsströmmar. Det finns behov av insatser för att ytterligare bevaka utvecklingen och bedöma risken för spridning av nanomaterial från avfall till miljön och även för exponering av anställda som arbetar med avfall. Som ett led i miljömålsarbetet under miljö kvalitetsmålet Giftfri Miljö har en nationell plattform, SweNanoSafe¹⁴, etablerats vid forskningscentrumet Swetox på uppdrag av regeringen. Plattformen syftar till att främja en säker hantering av tillverkade nanomaterial genom att bland annat samordna och förmedla kunskap om nanosäkerhet mellan myndigheter, akademi, näringsliv och organisationer. Uppdraget omfattar identifiering av kunskapsbehov hos olika aktörer, inventering av kunskap och forskning om nanomaterialens hälso- och miljörisker, förmedling av kunskap till och mellan olika aktörer, kunskapsstöd till myndighetsarbete inom ramen för OECD och EU, utbildning inom nanosäkerhet och</p>
--	---

¹³ Regeringen har gett Boverket, Energimyndigheten, Tillväxtverket Trafikverket och Naturvårdsverket uppdraget att tillsammans arbeta för ökad samverkan, samordning, kunskapsutveckling, kunskapsspridning och erfarenhetsutbyte inom hållbar stadsutveckling.

¹⁴ <http://swetox.se/samverkan/swenanosafe-nationell-plattform-for-nanosakerhet/>

	<p>identifiering av hinder för säker hantering av nanomaterial. En viktig uppgift att utveckla nya former för samverkan, såsom webbaserade möjligheter för information och kommunikation.</p>
<p>3. Utveckling av effektiva och meningsfulla indikatorer för miljöbelastningar knutna till avfallsgenerering, med avsikten att förebygga avfallsgenerering på alla nivåer, alltifrån produktjämförelser på gemenskapsnivå via initiativ av lokala myndigheter till nationella åtgärder.</p>	<p>De svenska miljömålen följs upp med en rapport varje år och en fördjupad utvärdering vart fjärde år till regeringen. Respektive myndighet ansvarar för uppföljningen av sina miljö kvalitetsmål. Naturvårdsverket lämnar den samlade redovisningen till regeringen.</p> <p>Den svenska avfallsstatistiken sammanställs vartannat år och omfattar de avfallsmängder som genererats i Sverige två år före rapporteringen¹⁵. Nästa omgång med avfallsdata avser år 2018 och kommer att rapporteras av Naturvårdsverket sommaren 2020. Indikatorer för uppföljning av miljömålen:</p> <p>Regeringen har gett miljömålsmyndigheterna i uppdrag att se över befintliga indikatorer för uppföljning av miljö kvalitetsmålen och Generationsmålet¹⁶. I uppdraget som redovisades 2017 ingick att föreslå hur en samlad och begränsad uppsättning av kostnadseffektiva indikatorer bör utformas, för att kunna ge en heltäckande bild av utvecklingen mot de nationella miljö kvalitetsmålen och Generationsmålet.</p> <p>Regeringen beslutade om tre nya etappmål som syftar att minska mängden matsvinn och främja användningen av återanvändbara förpackningar. Etappmålen anger steg på vägen för att nå de av Riskdagen beslutade miljö kvalitetsmålen och Generationsmålet.</p> <p>Naturvårdsverkets har finansierat en treårig satsning (2015–2018) i forskningsprogrammet <i>Policy relevant indicators for national consumption and environment (PRINCE)</i>¹⁷. Programmet ska bidra till att identifiera var och hur svensk konsumtion har störst negativ miljö- och klimatpåverkan utanför Sveriges gränser.</p>

¹⁵ Avfallsstatistiken finns samlad via Naturvårdsverkets webbplats: <http://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Mark/Avfall/> (hämtad 2016-12-11)

¹⁶ <https://www.naturvardsverket.se/upload/miljoarbete-i-samhallet/miljoarbete-i-sverige/regeringsuppdrag/2017/skrivelse-ru-indikatorer-miljokvalitetsmal-genmal.pdf>

¹⁷ <http://www.prince-project.se/>

Åtgärder som kan påverka utformnings-, produktions- och distributionsfasen	
4. Främjandet av ekodesign (systematiskt integrering av miljöaspekter i utformningen av produkter för att förbättra deras miljöprestanda genom hela livscykeln).	Det är svårt att vidta ekodesign åtgärder på nationell nivå. Energimyndigheten driver arbete med att Ekodesigndirektivet i Sverige. Energimyndigheten är även tillsynsmyndighet för ekodesign- och energimärkningsdirektiven och utför provningar och utfärdar vitesförelägganden för produkter som inte uppfyller lagkraven. Det finns även ett myndighetssamarbete inom ekodesign, där Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Boverket, Elsäkerhetsmyndigheten och Upphandlingsmyndigheten deltar.
5. Information om teknik för att förebygga avfall i syfte att underlätta tillämpningen av bästa tillgängliga teknik inom industrin.	Naturvårdsverket vägleder inom industriutsläppsbestämmelser ¹⁸ , här i framgång bland annat att en tillståndsansökan innehålla uppgift om vilka åtgärder som behövs dels för att förebygga uppkomsten av avfall, dels för förberedelse för återanvändning, materialåtervinning och annan återvinning av det avfall som anläggningen ger upphov till, samt även en statusrapport.
6. Utbildning för behöriga myndigheter om införandet av krav på förebyggande av avfall i tillstånd enligt detta direktiv och direktiv 96/61/EG.	Naturvårdsverket vägleder myndigheter och verksamhetsutövare i tillämpningen av miljöbalken. Vägledning inom avfall och avfallsförebyggande finns samlad på Naturvårdsverkets webbplats ¹⁹ , 20. I rollen ingår att ge råd och stöd i till de operativa tillsynsmyndigheterna, men också att samordna, följa upp och utvärdera tillsynen
7. Åtgärder för att förebygga uppkomsten av avfall vid anläggningar som inte omfattas av direktiv 96/61/EG. Sådana åtgärder kan om lämpligt	Den befolkningsmässiga och ekonomiska tillväxten i städer innebär stora behov av innovationer för hållbara lösningar inom exempelvis avfall, vatten, byggande, och energi när städer byggs, renoveras och förvaltas. Under 2016–2019 har Naturvårdsverket regeringens uppdrag att genomföra utlysningar om stöd för spetstekniker och avancerade systemlösningar för hållbar stadsutveckling. Medel kan sökas för projektering, förstudier och annan planering som ökar användningen av spetstekniker och avancerade

¹⁸ Ur vägledning om <http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6702-1.pdf?pid=17109> (hämtad 2016-12-11)

¹⁹ <http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Avfall/> (hämtad 2018-08-27)

²⁰ <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Avfall/Avfallsforebyggande-program/> (hämtad 2018-08-27)

<p>omfatta bedömningar eller planer för att förebygga avfall.</p>	<p>systemlösningar i stadsmiljöer. Uppdraget genomförs i samverkan med Boverket och Energimyndigheten.</p>
<p>8. Kampanjer för att öka medvetenheten eller ekonomiskt stöd, beslutstöd eller andra former av stöd till företag. Sådana åtgärder är troligen särskilt effektiva när de riktar sig till små och medelstora företag, är anpassade till dessa och genomförs via etablerade företagsnätverk</p>	<p>Kemikalieinspektionen vägleder företag om hur de kan minska riskerna med användning av kemikalier Några exempel är databaserna Prioriteringsguiden PRIO²¹ och Varuguiden²².</p> <p>Gröna affärsutvecklingscheckar. Tillväxtverket Små företag med innovativa lösningar inom miljöteknik eller miljöanpassade tjänster kan söka stöd för affärsutveckling för hemmamarknaden från Tillväxtverket²³. Produkterna ska också bidra till att skapa en effektiv resurshushållning jämfört med befintliga produkter.</p>
<p>Kampanjer för att öka medvetenheten eller ekonomiskt stöd, beslutstöd eller andra former av stöd till företag. Sådana åtgärder är troligen särskilt effektiva när de riktar sig till små och medelstora företag, är anpassade till dessa och genomförs via etablerade företagsnätverk.</p>	
<p>9. Frivilliga avtal, konsument/producentpaneler eller sektorsvisa förhandlingar för att få berörda företag eller industrisektorer att fastställa egna planer eller mål för att förebygga avfall eller förbättra</p>	<p>Livsmedelsverket, Naturvårdsverket och Jordbruksverket samverkar med ett stort antal aktörer i SaMMA (samverkansgruppen för minskat matavfall). SaMMA är ett nätverk för myndigheter, forskare, intresseorganisationer och branschen, med aktörer i olika delar av livsmedelskedjan. Syftet med samverkansgruppen är att genom att utgöra kontaktyta och informationsamlare verka för ett minskat matsvinn.</p>

²¹ http://www2.kemi.se/templates/PRIOframes_4045.aspx (hämtad 2016-12-11)

²² <http://webapps.kemi.se/varuguiden/> (hämtad 2016-12-11)

²³ <https://tillvaxtverket.se/english/demo-environment.html> (hämtad 2016-12-11)

<p>produkter eller förpackningar som inte gynnar hushållning med resurser</p>	<p>Livsmedelsverket, Jordbruksverket och Naturvårdsverket är samarbetspartners inom <i>Samarbete för minskat matsvinn (SAM)</i>²⁴. SAM är ett initiativ för aktörer i hela livsmedelskedjan som syftar till: –att sätta upp mål för minskat matavfall och matsvinn, – att mäta och samla in data för att följa upp målen och för att identifiera var matsvinnet uppstår och kunna sätta in åtgärder, – ett samarbetsforum där arbetsgrupper kan genomföra mer riktade och branschövergripande projekt för att minska matsvinnet.</p> <p>Regeringen har tillsatt fem stycken Samverkansprogram – varav Cirkulär och biobaserad ekonomi²⁵ är ett. Syftet är att gemensamt kraftsamla innovationsinsatser för att den biobaserade ekonomins andel ska växa samt främja cirkulära lösningar. En samverkansgrupp med representanter från näringsliv, offentlig sektor och akademi ska identifiera utmaningar och möjligheter och göra prioriteringar.</p>
<p>10. Främjande av trovärdiga miljöledningssystem såsom Emas och ISO 14001. Åtgärder som kan påverka konsumtions- och användningsfasen</p>	<p>Statliga myndigheter som omfattas av förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter ska införa och utveckla ett miljöledningssystem. Syftet är att säkerställa att ett systematiskt miljöarbete integreras i myndighetens verksamhet så att miljöfrågorna beaktas vid genomförandet av myndighetens uppdrag. Naturvårdsverket har i uppdrag att stödja och vägleda myndigheterna i deras miljöledningsarbete enligt miljöledningsförordningen. Det sker bland annat via konferenser, nätverksträffar och vägledningsmaterial. Myndigheterna ska årligen planera, genomföra, följa upp och redovisa sitt miljöarbete till Naturvårdsverket och till regeringen. Naturvårdsverket lämnar varje år en sammanfattning av myndigheternas årliga redovisningar till regeringen. Omkring hälften av myndigheterna bedöms att i hög eller mycket hög grad ha ett systematiskt miljöledningssystem som är integrerat i verksamheten. Utöver information via webbsidan²⁶, med bland annat emissionsfaktorer, finns även framtaget en Miljöledningsguide för statliga myndigheter²⁷.</p>

²⁴ <https://www.ivl.se/toppmeny/pressrum/pressmeddelanden/pressmeddelande---arkiv/2020-03-12-nationell-overenskommelse-ska-minska-matsvinnet.html> (hämtad 2020-06-29)

²⁵ <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/regeringens-strategiska-samverkansprogram/> (hämtad 2016-12-11)

²⁶ <http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Miljoledning/Miljoledning-staten/> (hämtad 2018-08-27)

²⁷ <http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6768-7.pdf> (hämtad 2018-08-27)

	<p>Ansvar för EMAS flyttade under 2014 från Miljöstyrningsrådet till Naturvårdsverket²⁸. Stöd och vägledning för företag finns via Naturvårdsverkets webbplats²⁹</p>
<p>11. Ekonomiska styrmedel, såsom incitament för miljöanpassade inköp eller införande av avgifter för vissa artiklar eller förpackningar som konsumenten annars skulle erhålla gratis.</p>	<p>I slutet av 2016 beslutades om förordning (2016:1041)³⁰ om plastbärkassar med bakgrund av de bestämmelser som införts i EU:s förpackningsdirektiv 94/62/EC. Där redovisas målen som ska nås, ger ett informationsansvar till producenterna och ger NV i uppgift att samla in data och följa utvecklingen.</p> <p>I förordningen finns två ansvarsområden: Den som yrkesmässigt tillverkar eller för in plastbärkassar till Sverige ska rapportera antal tunna respektive tjocka plastbärkassar avsedda för den svenska marknaden till Naturvårdsverket. Den som i yrkesmässig verksamhet tillhandahåller plastbärkassar till konsumenter ska informera om, plastbärkassars miljöpåverkan, fördelarna med att minska förbrukningen av plastbärkassar och åtgärder som kan vidtas för att minska förbrukningen.</p> <p>Naturvårdsverket har tagit fram en vägledning³¹ som riktar sig till den som tillhandahåller plastbärkassar och ska informera konsumenter.</p> <p>Lagen (2020:32) om skatt på plastbärkassar trädde i kraft den 1 mars 2020. Från och med den 1 maj 2020 ska den som tillverkar, för in eller tar emot plastbärkassar från ett annat EU-land betala skatt för dessa. Syftet med en skatt på plastbärkassar är att minska förbrukningen av plastbärkassar för att uppnå målen i EU:s förpackningsdirektiv 94/62/EC.</p>
<p>12. Kampanjer för att öka medvetenheten samt information som riktar sig till</p>	<p>Minskat matsvinn: Jordbruksverket, Livsmedelsverket och Naturvårdsverket har tillsammans genomfört kampanj för att väcka medvetenhet om matsvinn och visa att det lönar sig att slänga mindre</p>

²⁸ <http://www.naturvardsverket.se/emas> (hämtad 2018-08-27)

²⁹ <http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Miljoledning/emas/> (hämtad 2018-08-27)

³⁰ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-20161041-om-plastbarkassar_sfs-2016-1041 (hämtad 2018-08-27)

³¹ <http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Plast-och-mikroplast/plastbarkassar/Informera-konsumenter-om-miljopaverkan/> (hämtad 2018-08-27)

<p>allmänheten eller till en viss konsumentgrupp.</p>	<p>mat och vägleder om åtgärder för att minska matsvinnet i olika led i livsmedelskedjan³². Vägledningen syftar till att ge kunskap om hur matsvinn kan minskas i alla led i livsmedelskedjan, från ”jord till bord”. Materialet ska kunna användas för att inspirera organisationer till att starta eller fortsätta arbete för att minska matsvinnet. Det är viktigt att ge vidare kunskap om vad man kan göra som konsument. Vägledningen innehåller bland annat faktablad och skolmaterial, men visar även på information och goda exempel från svenskt och europeiskt matsvinnarbete.</p> <p>Under 2019 lanserade Livsmedelsverket en konsumentkampanj med <i>Nyord på svinniska</i>³³ som beskriver hur konsumenter kan undvika matsvinn. Målgrupperna är yngre vuxna och småbarnsfamiljer. Tanken är att de <i>svinniska</i> nyorden, som är en form av enkla tips, ska kunna användas i flera olika sammanhang. Nyorden togs fram i dialog med branschen och andra myndigheter. Andra aktörer har inbjudits att använda konceptet i sin konsumentkommunikation och Livsmedelsverket har därför tagits fram riktlinjer för användandet³⁴.</p> <p>Hallå Konsument: Hallå konsument³⁵ är en upplysningstjänst som drivs av Konsumentverket för att ge konsumenter bättre information och råd om sina rättigheter och skyldigheter. Tjänsten ska även ge konsumenter information och stöd om miljömässigt hållbara val. <i>Hallå konsument</i> består av en webbplats och ett antal vägledare som svarar på frågor via telefon, e-post, chatt, Facebook, brev och frågeforum. Totalt medverkar 13 myndigheter i arbetet med <i>Hallå konsument</i>.</p>
--	---

³² <http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Avfall/Matavfall-minska-svinnet/> (hämtad 2018-08-27)

³³ Livsmedelsverket. Nyord på svinniska. 2020 <https://www.livsmedelsverket.se/matvanor-halsa--miljo/miljo/nyord-pa-svinniska> (Hämtad 2020-05-11)

³⁴ Livsmedelsverket. Prata svinniska - riktlinjer. 2019. <https://www.livsmedelsverket.se/bestall-ladda-ner-material/sok-publikationer/material/riktlinjer-for-prata-svinniskan> (Hämtad 2020-05-11)

³⁵ <http://www.hallakonsument.se/> (hämtad 2018-08-27)

	<p>Europa minskar avfallet: Sverige har återkommande deltagit i EU projektet ”Europa minskar avfallet”. Avfall Sverige är nationell koordinatör och Naturvårdsverket är med och samordnar.³⁶ Inom projektet betonas vikten av att förebygga att avfall uppkommer och att minska halterna av farliga ämnen i avfallet.</p> <p>Sopor.nu – är ett samarbetsprojekt mellan Naturvårdsverket, El-Kretsen, Förpacknings- och Tidningsinsamlingen, Avfall Sverige, Elektronikåtervinning i Sverige. Utöver information om hur avfallet ska sorteras innehåller sidan även information om hur man kan minska avfallet.</p> <p>Naturvårdsverket fick i uppdrag av regeringen att (2018 – 2021) ansvara för att genomföra informationsinsatser för att öka kunskapen hos konsumenterna för en mer hållbar konsumtion av textilier³⁷. Insatserna ska omfatta konsumenternas kunskap om textiliers miljö- och hälsopåverkan i alla led i värdekedjan. Uppdraget genomförs i samarbete med Konsumentverket och Kemikalieinspektionen. Informationsinsatsningen bygger till stor del på en löpande kommunikation i digitala och sociala medier genom det myndighetsgemensamma Instagramkontot <i>Textilsmart</i>³⁸. Kampanjsajten <i>Textilsmart</i> syftar till att ge fördjupad textilkunskap genom Hallå konsument, som också erbjuder svar på direkta frågor via vägledare³⁹.</p> <p>Naturvårdsverket har tillsammans med Håll Sverige Rent tagit fram en vägledning om strategiskt arbete i nedskräpningsfrågor.⁴⁰ Vägledningen är avsedd att stötta kommunernas strategiska arbete för att minska nedskräpningen och sprida kunskap om metoder, verktyg och arbetssätt. Mätning av skräpfrekvens är viktigt för att kunna följa utvecklingen när det gäller nedskräpning. Skräpmätningssyftet för kommuner för att mäta</p>
--	--

³⁶ <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Avfall/Temavecka-Europa-minskar-avfallet/> och <http://www.avfallsverige.se/avfallshantering/foerebyggande-av-avfall/europa-minskar-avfallet/> (hämtad 2016-12-11)

³⁷ Naturvårdsverket. Textilsmart. 2020. <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Konsumtion-och-produktion/Hallbara-textilier/Textilsmart/> (Hämtad 2020-05-20)

³⁸ Instagram. Textilsmart. 2020. <https://www.instagram.com/textilsmart/> (Hämtad 2020-05-20)

³⁹ Konsumentverket. Hallå Konsument. 2020. <https://textilsmart.hallakonsument.se/> (Hämtad 2020-05-20)

⁴⁰ Strategiskt arbete för minskad nedskräpning -Vägledning för kommuner. Rapport 6551, Naturvårdsverket 2013.

	<p>skräp i olika miljöer, som stadsmiljö, park och andra öppna ytor finns framtagna av Håll Sverige Rent i samarbete med Statistiska Centralbyrån (SCB). Håll Sverige Rent samlar också ett hundratal kommuner i nätverket <i>Håll Sverige Rent-kommun</i> för att aktivt arbeta strategiskt för att förebygga nedskräpningen.</p> <p>Forum för miljösmart konsumtion Regeringen har gett Konsumentverket i uppdrag att inrätta ett <i>Forum för miljösmart konsumtion</i> som en del i Strategi för hållbar konsumtion. Forumet ska vara en mötesplats för samhällets alla aktörer som vill bidra till att göra miljömässigt hållbar konsumtion till en standard för kommande generationer. Målsättningen är att stimulera utbyte av kunskap och idéer, förmedla metoder och kontakter och stimulerar samverkan. Forumet ska också värdera och sprida goda exempel av olika typer av beteendeinsatser. Konsumentverket har även fått i uppdrag att stimulera miljösmarta konsumtionsmönster genom direkta insatser i skolan och i direktkontakt med konsumenterna.</p> <p>Från och med 1 juni 2017 ska alla som yrkesmässigt tillhandahåller plastbärkassar till konsumenter⁴¹ informera om plastbärkassars miljöpåverkan, fördelar med en minskad förbrukning av plastbärkassar och åtgärder som kan vidtas för att minska förbrukningen av plastbärkassar. Naturvårdsverket har tagit fram en argumentsamling som kan användas som grund för budskapen. Som ett komplement till informationsplikten ovan kunde ideella miljöorganisationer under 2017 söka medel hos Naturvårdsverket för att informera allmänheten om de negativa miljöeffekterna av förbrukning av plastbärkassar.</p> <p>Varumärket <i>Pantamera</i>⁴² drivs av Returpack AB och lanserades första gången 2004 för att öka återvinningen av burkar och PET-flaskor. <i>Pantamera</i> används av Returpack för att kommunicera med konsumenter både i reklamkampanjer och i övriga aktiviteter som Returpack driver för att öka återvinningen av burkar och PET-flaskor i det svenska pantsystemet.</p>
--	---

⁴¹ Förordning (2016:1041) om plastbärkassar

⁴² <http://pantamera.nu/>

	<p>Insatser för att minska marin nedskräpning sker också genom den världsomspännande satsningen International Coastal Cleanup⁴³, Strandens Dag. I Sverige städar ungdomar från föreningar i samarbetet med #Städamera svenska stränder. Bakom #Städamera ligger Idrottens miljöorganisation Städa Sverige⁴⁴ och Pantamera.</p> <p>Inom vissa producentansvar finns skyldigheter att informera. Informationsskyldigheten varierar för producentansvarsområdena men det övergripande syftet är att en producent ska informera om hanteringen utifrån miljö- och hälsoaspekter när produkten blir uttjänt. Producenterna för förpackningar och tidningar tillhandahåller till exempel inom ramen för producentansvaret diverse informationsmaterial och sorteringsguider. Det finns även tillgängligt undervisningsmaterial för skolor samt regelbundna branschuppdateringar.</p>
<p>13. Främjande av trovärdiga miljömärken.</p>	<p>Svenska myndigheter deltar i arbetet för att utveckla system och främja trovärdigheten. Via Konsumentverkets upplysningstjänst kan konsumenten söka information om de vanligaste miljömärkningar via en miljömärkningsguide⁴⁵.</p> <p>På regeringens uppdrag förvaltar och utvecklar Miljömärkning Sverige AB miljömärkena Svanen och EU Ecolabel i Sverige⁴⁶. Bolaget ska bidra till att Sveriges övergripande mål för konsumentpolitik uppfylls, det vill säga "Väl fungerande konsumentmarknader och en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion".</p>
<p>14. Överenskommelser med näringslivet, exempelvis om användning av produktpaneler, såsom de som genomförs inom ramen för den integrerade</p>	<p>Arbetsgruppen för Resurseffektivitet och Miljöavtryck (ARM) bildades av Naturvårdsverket och Svenskt Näringsliv för att ge ett brett och förankrat underlag (i Sverige) till arbete med resurseffektivitet och miljöavtryck inom EU. Arbetsgruppens syfte är bland annat att analysera hur frågorna påverkar Sveriges miljö och konkurrenskraft och utbyta erfarenheter för att påverka initiativ till/från EU-kommissionen.</p>

⁴³ <https://oceanconservancy.org/trash-free-seas/international-coastal-cleanup/>

⁴⁴ <http://www.stadasverige.se/>

⁴⁵ <https://www.hallakonsument.se/miljo-och-hallbarhet/handla-hallbart/markningsguiden/> (Hämtad 2018-08-27)

⁴⁶ <http://www.svanen.se/Om-oss/Om-foretaget/Organisation/Svenska-miljomarkningsnamnden/> (hämtad 2018-08-27)

<p>produktpolitiken, eller med återförsäljare om tillgången till information om förebyggande av avfall och till produkter med mindre miljöpåverkan.</p>	<p>Gruppen är öppen för representanter för branschorganisationer och Naturvårdsverket. ARM är en del av samverkan i EU-frågor mellan näringslivet och Naturvårdsverket och startade 2011.</p> <p>SLC:s (Swedish Life Cycle Center) expertgrupp för miljöavtryck (Environmental Footprint Expert Group). SLC är ett nationellt kompetenscentrum som samlar industri, akademi, institut och myndigheter. Expertgruppen för miljöavtryck har SLC startat för att följa pilotesterna och stödja Naturvårdsverket med kompetens i Livscykelanalys-metodik och företagsperspektiv i livscykel tänkande.</p> <p>CERISE nätverket (Centrum för resurseffektivitet i Sverige), ett samarbete om resurseffektivitet mellan IVL Svenska Miljöinstitutet, Miljö- och energidepartementet och Näringsdepartementet. Syftet är att öka samarbetet med näringslivet kring frågor om resurseffektivitet och hållbar konsumtion och produktion.</p>
<p>15. Integrering av miljökriterier och kriterier för att förebygga avfall i anbudsförfaranden och kontrakt vid både offentlig och privat upphandling i enlighet med den handbok för miljöanpassad offentlig upphandling som kommissionen offentliggjorde den 29 oktober 2004.</p>	<p>Krav på avfallsförebyggande vid upphandling är ett utvecklingsområde. Naturvårdsverket har 2015 genomfört en enkätundersökning under år 2015 med fokus på i vilken utsträckning, och på vilket sätt, upphandlande myndigheter ställer krav på avfallsförebyggande åtgärder i upphandling (REF). Trots att styrdokument finns så visar undersökningen att det inte i någon större utsträckning ställs krav på avfallsförebyggande åtgärder vid inköp och att det saknas kunskap hur dessa krav kan ställas. En slutsats är att ledningen på olika nivåer i organisationen behöver bli bättre på att följa upp och efterfråga att krav på avfallsförebyggande åtgärder verkligen ställs i inköpen och hur de hanteras under avtalsperioden. Det nationella upphandlingsstödet finns sedan hösten 2015 på Upphandlingsmyndigheten. Upphandlingsmyndigheten arbetar bl.a. med att ta fram och utveckla hållbarhetskriterier för offentlig rekvisition. Hållbarhetskriterierna finns inom ett 50-tal produktgrupper och omfattar såväl miljöhänsyn som socialhänsyn och arbetsrättsliga villkor. Nyligen reviderade kriterier för datorer och bildskärmar innehåller krav för energieffektivisering, farliga ämnen, ökad livslängd hos produkterna samt återvinningsbarhet och även krav på tjänster för återanvändning och återvinning. Hållbarhetskriterier för förpackningsmaterial återfinns i exempelvis Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier för måltidstjänster och catering samt i kriterierna för engångshandskar. Hållbarhetskriterierna för tvätt-och textilservice har ett kravförslag på information om uttjänt textil.</p>

	<p>I Sveriges upphandlingsstrategi⁴⁷ framgår att i en strategisk användning av offentlig upphandling ingår att främja en ökad tillväxt och sysselsättning samt en hållbar utveckling medhänsyn till miljömässiga, sociala och etiska aspekter. Upphandlande myndigheter och enheter ska vara ett föredöme i hanteringen av sina resurser.</p>
<p>16. Främjande av återanvändning och/eller reparation av vissa uttjänta produkter eller komponenter till dessa, bland annat genom utnyttjande av undervisning och ekonomiska, logistiska eller andra åtgärder, till exempel stöd till eller inrättande av ackrediterade reparations- och återanvändningscentraler och -nätverk, särskilt i tätbefolkade områden.</p>	<p>Regeringen tillsatte 2016 en särskild utredare för att analysera och föreslå styrmedel för att förebygga uppkomst av avfall i syfte att främja en cirkulär ekonomi. Utredningen presenterade sitt betänkande i <i>Från värdekejsa till värdecykel</i>⁴⁸.</p> <p>Regeringen har även tillsatt en utredning om användarna i en delningsekonomi, med en beskrivande kartläggning av olika modeller som möjliggör eller underlättar transaktioner där privatpersoner säljer, hyr ut, lånar ut eller ger bort materiella eller finansiella tillgångar, samäger eller samnyttjar sådana tillgångar eller erbjuder tjänster. Utredningen presenterade sitt betänkande i <i>Delningsekonomi På användarnas villkor</i>⁴⁹.</p> <p>I reglerna om producentansvar finns krav på demontering och återanvändning av komponenter i uttjänta bilar och elektriska och elektroniska produkter.</p> <p>Sänkning av mervärdesskatten på reparationer: Den 1 januari 2017 sänktes mervärdesskatten (momsen) från 25 procent till 12 procent på reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne. Dessutom utvidgades skattereduktionen (RUT⁵⁰-avdrag) till att omfatta installation,</p>

⁴⁷ [Nationella upphandlingsstrategin \(pdf 2 MB\)](#) (Hämtad 2018-08-27)

⁴⁸ [Från värdekejsa till värdecykel, SOU 2017:22 \(pdf 6 MB\)](#) (hämtad 2018-08-27)

⁴⁹ [Delningsekonomi På användarnas villkor, SOU 2017:26 \(pdf 3 MB\)](#) (hämtad 2018-08-27)

reparation och underhålla av personlig data- och IT-utrustning, och vitvaror, till exempel tvättmaskin, kyl, frys och spis, som utförs i bostaden.

Skatt på kemikalier i viss elektronik: Den 1 april 2017 infördes lagen (2016:1067) om skatt på kemikalier i viss elektronik. Skatten gäller bl.a. vitvaror, dammsugare, mobiltelefoner, läsplattor, routrar, tv-apparater, spelkonsoler och datorer och omfattar både tillverkning och import. Syftet med skatten är att minska tillförseln av farliga ämnen till människors hemmiljö och uppmuntra till att mer hälsovänliga alternativ används. Skatten beräknas på den aktuella varans vikt exklusive emballage och är 8 kr/kg för vitvaror och 120 kr/kg för övrig elektronik år 2017. För att en vara inte ska få en oproportionerligt hög skatt begränsas skatten till maximalt 320 kr per vara. Om en vara inte innehåller vissa listade grupper av flamskyddsmedel får den skattskyldige dra av 50 procent alternativt 90 procent av skattebeloppet. Avdragets storlek beror på vilken grupp av flamskyddsmedel som varan inte innehåller.